

Київський університет імені Бориса Грінченка

Кафедра філософії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

О.Б.Жильцов

« 12 » 09 2016 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ РЕЛІГІЇ

спеціальність

033 «Філософія»

інститут, факультет, відділення

Історико-філософський факультет

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРИНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02198504
Начальник відділу
моніторингу якості освіти

Програма № 3348
Жильцов

№ _____ від _____ 2016

2016 – 2017 навчальний рік

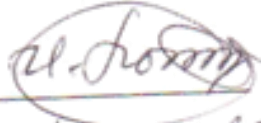
Робоча програма навчальної дисципліни «Історія релігій» для студентів напрямку підготовки 6.020301 «Філософія».

Розробник:

Ломачинська Ірина Миколаївна, доктор філософських наук, професор кафедри філософії Інституту суспільства Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри філософії Історико-філософського факультету
Протокол № 2 від «9» вересня 2016 року,

Завідувач кафедри філософії
доктор філософських наук, професор

Ломачинська І.М.
Саврик Ч.В. Час

© Ломачинська І.М., 2016 р.
© Київський університет імені Бориса Грінченка, 2016 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 03 «Гуманітарні науки»	Нормативна дисципліна циклу обов'язкових навчальних дисциплін
	Спеціальність 033 «Філософія»	
Модулів –1	Освітній рівень: перший (бакалаврський)	Рік підготовки 1-й
Змістових модулів – 4		Семестр 1-й
Індивідуальні завдання: не передбачено навчальним планом		Лекції 28 год.
Загальна кількість годин – 150		Семінарські 28 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 3		Модульний контроль 8 год.
		Самостійна робота 56 год.
		Семестровий контроль 30 год.
		Вид контролю Іспит, ПМК

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання – 42,6% / 57,4%.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – формування системи понять, знань, умінь і навичок в галузі історії релігій.

Завдання:

- розкриття портенціалу феномену релігії як одного з можливих засобів формування особистості;
- формування уявлень про особливості виникнення та розвитку релігій минулого і сучасності;
- забезпечення необхідним понятійним апаратом для орієнтування у релігійній ситуації різних історичних періодів;
- визначення ролі феномену релігії в культурі;
- осмислення особливостей становлення та розвитку релігійного середовища в Україні;
- аналіз історичної зумовленості етнорелігійних процесів у сучасному глобалізованому світі
- виховання толерантності до релігійних надбань людства.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- суспільно-історичну природу релігій;
- методологію історії релігій як науки;
- доктринальні особливості релігій світу;
- класифікацію релігійних систем;
- суспільно-історичні та культурні передумови виникнення релігій;
- загальне та особливе у розвитку релігій;
- аксіологічні системи релігій світу;
- релігійні обряди та ритуали;
- цивілізаційні ролі релігій.

вміти:

- обґрунтовувати власну світоглядну позицію щодо значення релігії у суспільному житті;
- орієнтувати у розмаїтті релігійної палітри сучасного світу;
- аналізувати релігійні доктринальні особливості та їхній зв'язок з історією культури;
- бачити зв'язки морально-етичних доктрин релігій світу із загальнолюдськими моральними уявленнями;
- розуміти вплив релігій світу на формування цивілізаційних ідеалів людства;
- застосовувати отримані теоретичні знання у практичному орієнтуванні у світі релігій;
- формувати стратегії пошуку діалогу між представниками різних кофесій задля досягнення громадянської злагоди в суспільстві.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Історія релігій як галузь наукового знання

Тема 1. Історії релігій: сутність, структура, понятійно-категоріальний апарат

Становлення історії релігій як наукової дисципліни. Об'єкт, предмет історії релігій. Понятійно-категоріальний апарат історії релігій. Історія релігій в системі релігієзнавчого знання. Мета і завдання курсу «історія релігій». Релігія як предмет релігійно-історичних досліджень. Структура релігій. Функції релігій.

Тема 2. Теорії походження релігій

Передумови виникнення релігій. Основні гіпотези щодо походження релігій. Взаємозв'язок релігійних традицій та історичного процесу. Основні моделі класифікації форм релігій.

Тема 3. Науково-історична та богословсько-теологічна складові релігій

Релігія як об'єкт науково-теоретичного вивчення. Історія релігій та теологія в контексті наукового осмислення. Основні підходи щодо осмислення сутності релігій. Синкретизм первісної культури.

Змістовий модуль 2. Виникнення та розвиток етнічних релігій

Тема 4. Сутність етнічних релігій у їх історичному розмаїтті

Язичництво як релігійно-культурний феномен. Характерні риси етнічних релігій. Релігійні вірування народів Двортччя (Месопотамії). Витоки шумерської міфології. Особливості релігійного культу шумеро-аккадської релігії. Відображення вавилонської міфології у релігійних віруваннях іудеїв.

Релігія стародавнього Єгипту, її міфологія та ритуали. Релігії народів Малої Азії та східного Середземномор'я. Давньогрецька та давньоримська релігії.

Тема 5. Релігійні системи давньої Індії та Ірану

Історичні передумови виникнення давньоіндійської релігії. Релігійна система індуїзму: особливості віровчення та культу. Брахманізм. Джайнізм. Сикхізм.

Релігійні системи Ірану: становлення та розвиток. Зороастрійський релігійний культ та мораль. Відображення давніх вірувань у релігійній системі сучасного Ірану.

Тема 6. Релігійні уявлення Китаю та Японії

Витоки традиційної китайської космології. Сутність релігійно-етичної системи конфуціанства. Ідейні концепції даосизму у релігійному та філософському контекстах. Релігійні традиції Китаю; історія та сучасність.

Релігійний синкретизм у віруваннях Японії: витоки та сьогодення.

Тема 7. Іудаїзм

Ідейні витoki іудаїзму. Основні історичні етапи іудаїзму. Біблійний іудаїзм. Елліністичний період історії іудаїзму. Рабиністичний іудаїзм. Хасидизм. Особливості сучасного іудаїзму.

Іудейська Біблія: морально-етичний зміст. Сутність іудейського віровчення та культу. Особливості єврейського святкового календаря.

Змістовий модуль 3. Буддизм, іслам та сучасні нетрадиційні релігійні культу

Тема 8. Буддизм

Соціокультурні передумови виникнення буддизму. Історична та міфічна постать Сіддхартхи Гаутами як засновника буддизму. Філософська концепція буддизму. Особливості релігійного віровчення буддизму та його культ. Священні книги буддизму. Морально-етичний зміст буддизму. Сучасні ідейні інтерпретації релігійно-етичної доктрини буддизму.

Тема 9. Іслам

Соціально-історичні передумови виникнення та поширення ісламу. Історична та міфічна постать пророка Мухаммеда у становленні ідеології ісламу. Моральний зміст Корану. Особливості віровчення та культу ісламу. Основні течії ісламу: порівняльна характеристика.

Мусульманське право. Мусульманські релігійно-політичні течії та рухи. Феномен політичного ісламу. Розвиток ісламу в контексті сучасного глобалізованого світу: перспективи та небезпеки.

Тема 10 Новітні релігійні течії

Ідейні передумови формування нетрадиційних релігійних культів та їх філософське обґрунтування. Характерні риси неорелігій та їх класифікаційні характеристики. Релігії нехристиянського спрямування. Релігії орієнтального напрямку. Синтетичні релігії. Екзотеричні об'єднання і течії.

Змістовий модуль 4. Християнство

Тема 11. Генеза християнства в контексті становлення європейської релігійно-культурної традиції

Соціально-політичні причини та історико-культурні передумови виникнення християнства. Роль елліністичної релігійно-філософської традиції у становленні ідейної доктрини християнства. Особистість Ісуса Христа : історична та міфологічна концепції. Загальна характеристика священних книг Старого та Нового Завіту. Структура Біблії, її мова та переклади. Біблія в суспільному житті українського народу.

Історична періодизація християнства. Структурно-функціональна специфіка ранньохристиянської церкви. Еволюція християнства в процесі його формування. Єресі в ранньому християнстві та їх вплив на становлення християнської ідеології. Розкол 1054 року, його причини і наслідки. Вселенські собори: ідейно-політична зумовленість та теологічні наслідки.

Основні положення християнського віровчення. Християнські таїнства. Християнські свята.

Християнство в Україні: від конфронтації до діалогу. Українське релігійне лідерство як вагомий фактор консолідації української нації.

Вплив міжконфесійних відносин на духовне життя українського суспільства.

Тема 12. Православ'я

Основні ідейні положення православ'я. Специфіка та структура Вселенського православ'я. Місце Руської православної церкви в структурі Вселенського православ'я.

Особливості православного віровчення та культу.

Витоки українського православ'я. Ідейно-політична зумовленість хрещення Русі. Феномен православних монастирів у економічному, політичному та культурно-освітньому розвитку України: генеза та сучасний стан. Роль православ'я у об'єднанні української нації в період Руїни.

Тема 13. Католицизм

Географія поширення католицизму в процесі його становлення та розвитку. Основні ідейні положення католицької доктрини. Особливості католицького віровчення та культу. Організаційна структура Римо-католицької церкви. Інститут папства.

Генеза католицької ідеології в середньовічній Європі. Католицькі чернечі ордени: ідеологія та структура. Вплив чернечих орденів на політичні та освітні процеси у Західній Європі. Хрестові походи та інквізиція.

Модернізація ідеології католицизму в епоху глобалізації. II Ватиканський Собор. Аджорнаменто.

Особливості розвитку католицизму в Україні. Генеза унійного руху. Роль Української Греко-Католицької Церкви в становленні української національної ідеї.

Тема 14. Протестантизм

Ідейні витоки Реформації. Ранній протестантизм: основні напрями. Постать Мартіна Лютера у формуванні протестантської ідейної доктрини.

Особливості віровчення та культу раннього протестантизму.

Суспільно-політична зумовленість формування релігійних течій і напрямів у пізньому протестантизмі. Особливості віровчення та культу пізнього протестантизму. Поширення протестантизму на території Російської імперії.

Особливості поширення ідеології протестантизму в Україні та його сучасна динаміка розвитку.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	Усього	у тому числі			
л.		с.	м.к.	с.р.	
Змістовий модуль 1.					
Історія релігій як галузь наукового знання					
Тема 1. Історії релігій: сутність, структура, понятійно-категоріальний апарат	8	2	2		4
Тема 2. Теорії походження релігії	8	2	2		4
Тема 3. Науково-історична та богословсько-теологічна складові релігії	8	2	2		4
Модульний контроль	2			2	
Разом за змістовим модулем 1	26	6	6	2	12
Змістовий модуль 2.					
Виникнення та розвиток етнічних релігій					
Тема 4. Сутність етнічних релігій у їх історичному розмаїтті	8	2	2		4
Тема 5. Релігійні системи давньої Індії та Ірану	8	2	2		4
Тема 6. Релігійні уявлення Китаю та Японії	8	2	2		4
Тема 7. Іудаїзм	8	2	2		4
Модульний контроль	2			2	
Разом за змістовим модулем 2	34	8	8	2	16
Змістовий модуль 3.					
Буддизм, іслам та сучасні нетрадиційні релігійні культури					
Тема 8. Буддизм	8	2	2		4
Тема 9. Іслам	8	2	2		4
Тема 10. Новітні релігійні течії	8	2	2		4
Модульний контроль	2			2	
Разом за змістовим модулем 3	26	6	6	2	12
Змістовий модуль 4.					
Християнство					
Тема 11. Генеза християнства в контексті становлення європейської релігійно-культурної традиції	8	2	2		4
Тема 12. Православ'я	8	2	2		4
Тема 13. Католицизм	8	2	2		4
Тема 14. Протестантизм	8	2	2		4
Модульний контроль	2			2	
Разом за змістовим модулем 4	34	8	8	2	16
Семестровий контроль	30				30
Усього годин	150	28	28	8	86

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Історія релігій як галузь наукового знання		
1	Історії релігій: сутність, структура, понятійно-категоріальний апарат	2
2	Теорії походження релігії	2
3	Науково-історична та богословсько-теологічна складові релігії	2
Змістовий модуль 2. Виникнення та розвиток етнічних релігій		
4	Сутність етнічних релігій у їх історичному розмаїтті	2
5	Релігійні системи давньої Індії та Ірану	2
6	Релігійні уявлення Китаю та Японії	2
7	Іудаїзм	2
Змістовий модуль 3. Буддизм, іслам та сучасні нетрадиційні релігійні культури		
8	Буддизм	2
9	Іслам	2
10	Новітні релігійні течії	2
Змістовий модуль 4. Християнство		
11	Гене́за християнства в контексті становлення європейської релігійно-культурної традиції	2
12	Православ'я	2
13	Католицизм	2
14	Протестантизм	2
Разом		28

6. Теми лабораторних занять – не передбачено навчальним планом

7. Теми практичних занять – не передбачено навчальним планом

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Перший семестр		
Змістовий модуль 1. Історія релігій як галузь наукового знання		
1	Аналіз феномену релігії в історико-філософській та богословській традиціях	4
2	Релігія як особистісний та соціальний феномен	4
3	Релігійна комунікація: Гене́за, сучасний стан та перспективи розвитку.	4
Змістовий модуль 2. Виникнення та розвиток етнічних релігій		
4	Особливості міфологічного мислення в становленні релігійних та політичних уявлень	4
5	Києво-руське язичництво: витоки та сьогодення	4
6	Вплив релігійно-етичної систем конфуціанства та даосизму на суспільне життя Китаю	4
7	Іудаїзм в Україні : національний контекст та глобалізаційний	4

	вимір	
Змістовний модуль 3. Буддизм, іслам та сучасні нетрадиційні релігійні культу.		
8	Буддизм у світовій релігійній палітрі	4
9	Сучасний іслам: глобальні виклики та перспективи розвитку	4
10	Новітні релігійні течії сучасної України	4
Змістовний модуль 4. Християнство		
11	Взаємовплив політики та релігії у християнстві: історія та сучасність	4
12	Сучасне православ'я: виклики глобалізованого світу	4
13	Історія становлення католицької теології та її сучасна інтерпретація	4
14	Особливості поширення ідеології протестантизму в Україні та його сучасна динаміка розвитку	4
	Разом	56

Форми підготовки самостійної роботи

1. Резюмування наукових статей з проблем філософії інформації (за вибором).
2. Опрацювання навчальної та навчально-методичної літератури з курсу (за рекомендованим списком).
3. Експлікація базових (ключових) понять курсу.
4. Репрезентація новітніх методів наукового аналізу (Інтернет).
5. Розробка тестів до навчальних елементів курсу (за вибором).
6. Розробка презентацій до навчальних елементів курсу (за вибором).

9. Індивідуальна робота - не передбачено навчальним планом

11. Методи навчання

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- 1) За джерелом інформації:
 - *Словесні*: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint-презентація), лабораторні роботи, пояснення, розповідь, бесіда.
 - *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.
 - *Практичні*: вправи.
- 2) За логікою передачі і сприймання навчальних матеріалів: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.
- 3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.
- 4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів

10. Навчально-методична карта дисципліни

Загальний обсяг роботи студента – 150 год. З них контактні – 56 год. (лекції – 28 год., семінари – 28 год.). Самостійна робота – 56 год, семестровий контроль 30, модульний контроль – 8.

Модулі (назви, бали)	Змістовий модуль 1. Історія релігій як галузь наукового знання (76 балів)			Змістовий модуль 2. Виникнення та розвиток етнічних релігій (93 бали)				Змістовий модуль 3. Буддизм, іслам та сучасні нетрадиційні релігійні культури (76 балів)			Змістовий модуль 4. Християнство (93 бал)			
Лекції (теми, бали)	Історія релігій: сутність, структура, понятійно-категоріальний апарат (1 бал)	Теорії походження релігії (1 бал)	Науково-історична та богословсько-теологічна складові релігії (1 бал)	Сутність етнічних релігій у їх історичному розмаїтті (1 бал)	Релігійні системи давньої Індії та Ірану (1 бал)	Релігійні уявлення Китаю та Японії (1 бал)	Іудаїзм (1 бал)	Буддизм (1 бал)	Іслам (1 бал)	Новітні релігійні течії (1 бал)	Генеza християнства в контексті становлення європейської релігійно-культурної традиції (1 бал)	Православ'я (1 бал)	Католицизм (1 бал)	Протестантизм (1 бал)
Семінарські заняття (теми, бали)	Історія релігій: сутність, структура, понятійно-категоріальний апарат (11 балів)	Теорії походження релігії (11 балів)	Науково-історична та богословсько-теологічна складові релігії (11 балів)	Сутність етнічних релігій у їх історичному розмаїтті (11 балів)	Релігійні системи давньої Індії та Ірану (11 балів)	Релігійні уявлення Китаю та Японії (11 балів)	Іудаїзм (11 балів)	Буддизм (11 балів)	Іслам (11 балів)	Новітні релігійні течії (11 балів)	Генеza християнства в контексті становлення європейської релігійно-культурної традиції (11 балів)	Православ'я (11 бал)	Католицизм (11 бал)	Протестантизм (11 бал)
Самостійна робота	Аналіз феномену релігії в історико-філософській та богословській традиціях (5 балів)	Релігія як особистісний та соціальний феномен (5 балів)	Релігійна комунікація: Генеza, сучасний стан та перспективи розвитку (5 балів)	Особливості міфологічного мислення в становленні релігійних та політичних уявлень (5 балів)	Києво-руське язичництво: витоки та сьогодення (5 балів)	Вплив релігійно-етнічної систем конфуціанства та даосизму на суспільне життя Китаю (5 балів)	Іудаїзм в Україні : національний контекст та глобалізаційний вимір (5 балів)	Буддизм у світовій релігійній палітрі (5 балів)	Сучасний іслам: глобальні виклики та перспективи розвитку (5 балів)	Новітні релігійні течії сучасної України (5 балів)	Взаємовплив політики та релігії у християнстві: історія та сучасність (5 балів)	Сучасне православ'я: виклики глобалізованого світу (5 балів)	Історія становлення католицької теології та її сучасна інтерпретація (5 балів)	Особливості поширення ідеології протестантизму в Україні та його сучасна динаміка розвитку (5 балів)
Поточний контроль (вид, бали)	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)			Модульна контрольна робота 2 (25 балів)				Модульна контрольна робота 3 (25 балів)			Модульна контрольна робота 4 (25 балів)			
Семестровий контроль	Іспит (40 балів)													

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

Вивчення дисципліни здійснюється за машинним варіантом з організацією занять у спеціалізованих комп'ютерних залах, де кожний студент отримує можливість навчатись безпосередньо на індивідуальному робочому місці, обладнаному персональним комп'ютером.

12. Методи контролю

Навчальні досягнення студентів з дисципліни оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок, розширення кількості підсумкових балів до 100.

Оцінка за кожний змістовий модуль включає бали за поточну роботу студента на практичних заняттях, за виконання індивідуальних завдань, за модульну контрольну роботу. Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в електронному вигляді або з використанням роздрукованих завдань. Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу змістового модуля.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- *Методи усного контролю:* індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, екзамен.
- *Методи письмового контролю:* модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, реферат.
- *Комп'ютерного контролю:* тестові програми.
- *Методи самоконтролю:* уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- систематичність відвідування занять;
- своєчасність виконання навчальних і індивідуальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних і індивідуальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності;
- виконання тестових завдань.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти дисципліни (п. 10), де зазначено види контролю і кількість балів за видами. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано нижче у таблицях.

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ з/п	Вид діяльності студента	Макс. кількість балів за одиницю	Змістовний модуль 1		Змістовний модуль 2		Змістовний модуль 3		Змістовний модуль 4	
			Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид
1	Відвідування лекцій	1	3	3	4	4	3	3	4	4
2	Відвідування семінарських занять	1	3	3	4	4	3	3	4	4
3	Виконання завдань для самостійної роботи	5	3	15	4	20	3	15	4	20
4	Робота на практичних (семінарських) заняттях	10	3	30	4	40	3	30	4	40
5	Індивідуальне завдання	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6	Виконання модульної контрольної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
7	Макс. кількість балів за видами поточного контролю (МБ)			76		93		76		93

Методика розрахунків модульної і семестрової оцінок студента

№ з/п	Оцінка студента	Макс. оцінка	Змістовний модуль 1	Змістовний модуль 2	Змістовний модуль 3	Змістовний модуль 4
1	Максимальна підсумкова семестрова модульна оцінка (МС)	100	-	-	-	-
2	Максимальні підсумкові оцінки за змістовими модулями (ММ)	60	15	15	15	15
3	Фактична кількість балів, отриманих студентом за видами поточного контролю (приклад) (ФБ)		55	80	47	60
4	Підсумкові фактичні оцінки студента за змістовими модулями $M = \text{ФБ} / \text{МВ} * \text{ММ}$		11	13	9	10
5	Підсумкова семестрова модульна оцінка студента $C = M_1 + M_2 + M_3 + M_4$		43			
7	Підсумкова семестрова рейтингова оцінка студента $P = C + E$		83/В			

Шкала оцінювання: рейтингова оцінка та оцінка за стобальною шкалою

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100	Відмінно — відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89	Дуже добре - достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81	Добре - в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74	Задовільно - посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68	Достатньо - мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59	Незадовільно з можливістю повторного складання - незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу - досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

Питання до іспиту:

1. Буддизм як «релігія спасіння»: вчення Будди Гаутами про «нірвану»
2. Витоки українського православ'я
3. Відродження українського православ'я і внутріправославні колізії
4. Вплив політичних процесів на сучасне духовно-конфесійне життя українського суспільства
5. Вселенське православ'я
6. Вселенське православ'я
7. Географія релігій як галузь загального релігієзнавства
8. Глобальні тенденції формування світових релігій
9. Давньоєгипетська політеїстична система вірувань
10. Декалог та Нагорна проповідь Ісуса Христа
11. Еволюція християнства в процесі його формування
12. Езотеричні об'єднання і течії
13. Етнологія релігії як наукова галузь: перспективи розвитку
14. Загальна характеристика Біблії, канонічних книг Нового Заповіту
15. Законодавство України про свободу совісті, релігії та переконань
16. Зороастризм – перша спроба монотеїзму в Ірані

17. Ідея національної церкви і національної релігії в Україні
18. Індуїзм та джайнізм як ентропійні відгалуження ведизму
19. Історичні особливості становлення греко-католицької церкви
20. Історичні умови поширення буддизму
21. Історичні умови поширення буддизму
22. Історія і сьогодення конфесійної карти України
23. Історія релігії і теологія: загальне та особливе
24. Іудейські священні книги
25. Категорії, риси і принципи академічного релігієзнавства
26. Католицизм: особливості віровчення і культу
27. Католицькі чернечі ордени
28. Конфуціанство як локальна релігія Китаю: основні ідеї та особливості
29. Коран – священна книга мусульман
30. Методологія та джерельна база релігієзнавства
31. Міжконфесійні відносини світових та етнічних релігій
32. Нетрадиційні релігії сучасної України
33. Організаційна структура Римо-католицької церкви
34. Ортодоксальне християнство: основи віровчення і культу
35. Основні підходи щодо тлумачення сутності релігії: теологічна інтерпретація
36. Основні теорії походження релігії
37. Особливості віровчення та культу раннього протестантизму
38. Особливості віровчення, культу і організації ісламу
39. Особливості побудови Римо-католицької церкви
40. Особливості православного віровчення та культу
41. Особливості православного віровчення та культу
42. Первісні форми релігії як вираз архаїчних соціальних структур
43. Передумови науково-теоретичного дослідження релігії
44. Пізній протестантизм: особливості віровчення та культу
45. Порівняльне релігієзнавство : зміст, завдання, функції
46. Проблема міжхристиянського діалогу в сучасній Україні
47. Протистояння православ'я та католицизму на українських землях
48. Психологія релігії як галузь релігієзнавства
49. Релігієзнавство як наукова дисципліна
50. Релігієзнавча герменевтика, її зміст та особливості
51. Релігійна основа мусульманського права (тотожність релігійного і юридичного)
52. Релігійна реформація в Європі
53. Релігійна свобода і релігійні права людини в Україні
54. Релігійна система індуїзму
55. Релігійне життя української діаспори
56. Релігійні системи Ірану
57. Релігійні традиції Індії
58. Релігійні традиції та історичний процес
59. Релігійні уявлення Китаю
60. Релігійно-політичні чинники християнізації Київської Русі

61. Релігія і Церква в історії незалежної України
62. Релігія як соціально-психологічний і культурний феномен
63. Реформація християнства: протестантизм та його напрямки
64. Роль і місце Біблії в житті європейських народів та України
65. Роль монастирів у становленні української духовно-релігійної культури
66. Свобода совісті: історично-релігієзнавче осмислення
67. Свобода совісті: сутність і правове забезпечення
68. Синтоїзм як етнічна релігія Японії: особливості світогляду й культури
69. Соціальна доктрина католицької церкви
70. Соціальна доктрина католицької церкви
71. Соціологія релігії : її зміст і функціональна спрямованість
72. Соціологія релігії як складова академічного релігієзнавства
73. Специфіка релігійного світосприйняття та світорозуміння
74. Стан та динаміка релігійності в Україні
75. Становлення греко-католицизму в незалежній Україні як чинника національного пробудження
76. Становлення та розвиток іудаїзму
77. Структура релігієзнавства
78. Структура релігійного комплексу: огляд провідних теорій
79. Структура релігії
80. Структурно-функціональний аналіз релігії
81. Сучасна релігійна ситуація в Україні
82. Сучасні протестантські напрями в Україні
83. Типологія релігії, принципи та критерії класифікації форм релігії
84. Українське православ'я під владою Московської церкви
85. Філософія релігії як розділ академічного релігієзнавства
86. Функції і роль релігії в сучасному суспільстві
87. Християнізація Київської Русі: історичні, психологічні, моральні наслідки
88. Юдаїзм як націоналістична релігія Ізраїлю: «богообраність» євреїв
89. Язичництво як етнічна релігія: загальна характеристика
90. Язичницька віра слов'янських народів

13. Методичне забезпечення

Викладання навчальної дисципліни забезпечується сучасними технічними засобами навчання, які побудовані на новітніх інформаційно-комунікаційних технологіях (мультимедійний комп'ютер, мультимедійний проектор, інтерактивний комплекс SMART Board, авторські засоби мультимедіа).

На заняттях і під час самостійній роботі студентів використовуються методичні рекомендації щодо вивчення дисципліни, ілюстративні комп'ютерні дидактичні матеріали, які розроблені на кафедрі, а саме:

- Опорні конспекти лекцій.
- Навчальні посібники.
- Робоча навчальна програма.
- Збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного)

оцінювання навчальних досягнень студентів.

- Засоби підсумкового контролю (комп'ютерна програма тестування, комплект друкованих завдань для підсумкового контролю).
- Презентації.

14. Рекомендована література

Основна

1. Академічне релігієзнавство /За наук. ред. професора А. Колодного. – К., 2000. – 864 с.
2. Антология средневековой мысли (теология и философия европейского Средневековья). – В 2-х т. – СПб., 2001. – Т.1. – 539 с.
3. Біблія: книги Священного писання Старого та нового Завіту . – К.: Видання Київської Патріархії Української Православної Церкви Київського Патріархату, 2004. – 1407с.
4. Богомолів, А.И. Религии мира. Новейший словарь / А.И.Богомолів. – Ростов-н/Д: Феникс, 2005. – 632 с.
5. Бондаренко, В.Д. Релігійне життя в Україні: стан, проблеми, шляхи оптимізації / В.Д.Бондаренко, В.Є.Єленський, В.С. Журавський.-К.: Логос, 1996.-315 с.
6. Буддизм: словарь. – М.: Прогресс-Гнозис, 1992. – 531 с.
7. Головащенко, С.І. Історія християнства: Курс лекцій: Навч. посіб./ С.І.Головащенко. – К.: Либідь, 1999. – 352 с.
8. Иллюстрированная история религий. Классическое справочное издание. – Авт.-сост. Д.П.Шантепи де ля Соссей. – М.: ЭКСМО, 2008. – Религии мира. – 592 с., илл.
9. Ислам: Энциклопедический словарь. – М.; Наука, Главная редакция восточной литературы, 1991. - 315 с : ил.
- 10.Історія релігії в Україні : у 10 т. / НАН України; Інститут філософії ім. Г.Сковороди. Відділення релігієзнавства;[А. Колодний (ред.)]. - К. : Український Центр духовної культури, 1996. - Т. 4 : Католицизм. — 598 с.
- 11.Історія релігії в Україні : у 10 т. / НАН України; Інститут філософії ім. Г.Сковороди. Відділення релігієзнавства [А. Колодний (ред.)]. — К. : Український Центр духовної культури, 1996.- Т. 2 : Українське православ'я. — 373 с.
- 12.Історія релігії в Україні : у 10 т. / НАН України; Інститут філософії ім. Г.Сковороди. Відділення релігієзнавства [А. Колодний (ред.), В. Климов (ред.)]. — К. : Український Центр духовної культури, 1996. — Т. 3 : Православ'я в Україні. – 559 с.
- 13.Історія релігії в Україні. Навч. посіб. За ред.. проф. А.М. Колодного і П.Л. Яроцького. – К.: Знання, 1999. – 736 с.
- 14.Історія релігій світу : Навч. посіб. / В.І.Лубський, Є.А.Харьковченко, М.В.Лубська, Т.Г.Горбаченко. – К.:«Центр учбової літератури», 2014. – 536 с.
- 15.Коран. – М.: Раритет 1990. – 528 с.

16. Лубський, В. І. Релігієзнавство: Підручник / В.І. Лубський, М.В.Лубська. – 2-ге вид. доп. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 776 с.
17. Лубський, В. І. Мусульманське право: Навч. посіб. / В.І. Лубський, В.Борис. – К.: Абрис, 1994. – 576 с.
18. Релігієзнавчий словник / За ред. професорів А. Колодного і Б. Лобовика. – К., 1996. – 392 с.

Допоміжна:

1. Августин Аврелий. Христианская наука или основания священной герменевтики и церковного красноречия / Августин Аврелий – . СПб.: Библиополис, 2006. – 512 с.
2. Аверинцев, С.С. София – логос : Словарь / С.С. Аверинцев. — К.: Дух и Литера, 2000. — 449 с.
3. Азаров, А.А. Большой англо-русский словарь религиозной лексики / А.А. Азаров. – М.: Наука, 2004. – 808 с.
4. Атхарваведа. Избранное / Перевод, комментарий и вступительная статья Т. Я. Елизаренковой. – М.: Наука, 1976. – 406 с.
5. Бенешевич, В. Канонический сборник: К древнейшей истории источников права греко-восточной церкви / В. Бенешевич. – СПб. :Тип. Вейсберга, 1905. – XIII, 334с.
6. Большой энциклопедический словарь: философия, социология, религия, эзотеризм, политэкономия / [Главн. науч. ред.. и сост. С.Ю. Солодовников]. – Мн.: МФЦП, 2002. – 1008 с.
7. Булгаков, С. Н. Православие. Очерки учения православной церкви / С.Булгаков. – Paris: YMCA-PRESS, [1964]. – 403 с.
8. Вебер, М. Избранное: протестантская этика и дух капитализма / М. Вебер; [Ю.Н. Давыдов (сост.), М.И. Левина (пер.)]. — 2-е изд., доп., перераб. — М. : "Россиская политическая энциклопедия" (РОССПЭН), 2006. — 651с.
9. Вениамин, (Новик) (о.). Православие. Христианство. Демократия : Сб. ст / Вениамин (Новик). — СПб. : Алетейя, 1999. — 368с.
10. Гаврилов, Д. А. Боги славян: язычество, традиция / Д.Гаврилов, А.Наговицин. – М.: Рефл-Бук, 2002. – 464 с.
11. Гарнак, А. Монашество, его идеалы и история / А. Гарнак. - СПб.: [б.в.], 1908. – 60 с.
12. Гегель, Г. В. Философия религии / Г. Гегель. [Отв. ред. А. В. Гулыга. Пер. с нем. М. И. Левиной]: В двух томах. Т.2. – М.: Мысль, 1977. -572 с.
13. Гегель, Г.В. Философия религии / Г.В. Гегель [Отв. ред. А. В. Гулыга. Пер. с нем. М. И. Левиной]: В 2-х томах. Т. 1. - М.: Мысль, 1976. – 532 с.
14. Гергей, Е. История папства / Е.Гергей [Пер.с верг.] – М.: Республика, 1996.- 463 с.
15. Голубев, Е. Материалы для истории западно-русской церкви / Е. Голубев. – К.: Тип. Университета, 1891. – 83 с.

16. Горбаченко, Т.Г. Релігієзнавство: Підручник / В.І.Лубський, С.М.Бурлак, Л.Г. Вороновська, Т.Г.Горбаченко, В.М. Козленко. — К. : Видавничий центр "Академія", 2000. — 408с. — (Альма-матер).
17. Горський, В. Образ святості в культурі Київської Русі / В. Горський // Святі Київської Русі. - К.: Абрис, 1994. — 175с.
18. Горчаков, М. Церковное право / М.Горчаков. — СПб.: Тип. И.Флейтмана, 1909. — 338 с.
19. Государственный катехизис: православное учение о боговластии [Электронный ресурс] / Кузнецов В.П. (Сост.) . - Режим доступа: http://monar.ru/index.php?map/tsar_vlast, свободный. — Название с экрана.
20. Грушевський, М. З історії релігійної думки на Україні / М.Грушевський. — К.: освіта, 1992. — 544 с.
21. Джемс, В. Многообразие религиозного опыта / В. Джемс. — СПб: «Андреев и сыновья», 1992. - 423 с.
22. Документи другого Ватиканського собору: Конституції, декрети, декларації. — Львів: Монастир Монахів Студійського уставу, Видавничий дім «Свічадо», 1996. — 279 с.
23. Дулуман, Є.К. Релігія як соціально-історичний феномен /Є.К.Дулуман. — К.: Наукова думка, 1974. — 263 с.
24. Дюркгайм, Е. Первісні форми релігійного життя. Тотемна система в Австралії / Е.Дюркгайм. — К.: Юніверс, 2002. 420 с.
25. Зелінський Ф. Ф. Эллинская религия / Ф.Зелінський. — Мн., 2003. — 330 с.
26. Иоанн Дамаскин. Точное изложение православной веры / Иоанн Дамаскин. — М.:Тип.Синода,1855. — XI,1, 308 с.
27. Іларіон митрополит. Дохристиянські вірування українського народу. — К., 1992.
28. Казанський, П. История православного русского монашества на Востоке / П. Казанський. — М.:Тип.Селина,1854. — 202 с.
29. Кальвін, Ж.О християнської життя / Ж.Кальвін // Антологія мирової політичної думки. В 5 т. Т.1. Зарубежна політична думка: історія та еволюція / Нац. общ. — науч. фонд Академії політ. наук; Рук. Проекта Г.Ю.Семьгин. — М.: Мысль, 1997. — С.289 - 293
30. Кантценбах, Ф. Мартин Лютер / Ф. Кантценбах. — Ростов - на - Дону : Феникс, 1998. — 307 с. : ил.
31. Карсавин Л. Монашество в средние века [Электронный ресурс] / Л.Карсавин. - СПб., 1912. — Режим доступа: http://www.krotov.info/history/02/karsav/kars_12.html, свободный. — Название с экрана.
32. Каутський, К.Происхождение христианства / К.Каутський. — М.: Политиздат, 1990. — 463 с.
33. Колодний, А. Релігійні вияви національного буття українців /А.Колодний // Церква і соціальні проблеми: Енцикліка «Сотий рік» : збірник статей . — К., 1994. — 553 с.
34. Колодний, А.М. Релігійна духовність українців: вияви, постаті, стан. / А.М. Колодний; НАН України; [Відп. ред. Б.О.Лобовик] — Львів: Логос, 1996. — 182, [1] с.

35. Колодний, А. РУНвіра (Рідна Українська Національна Віра). – К., 2002. – 64 с.
36. Костомаров, М.І Закон Божий: Книга буття українського народу / М.Костомаров. – К.: Либідь, 1991. – 40 с.
37. Костомаров, Н. Славянская мифология. Выбранные работы по фольклористике и литературоведению. – К., 1994. – 384 с.
38. Липинський, В. Релігія і церква в історії України / В.Липинський. — К. : Рада, 1995. — 96 с.
39. Лінч, Д. Середньовічна церква: Коротка історія / Д.Лінч. - К.: Основи,1994. – 491с.
40. Літопис Руський / За Іпатським списком переклав Л. Махновець; Відп. ред. О. В. Мишанич. — К.: Вища школа, 1989. – 414 с .
41. Лосев, А. Ф. Античная мифология. Энциклопедия Олимпийских Богов / А.Лосев. – М.: Фолио, 2005. – 1039 с.
42. Людські цінності і толерантність у сучасному світі: міжконтинентальний діалог інтелектуалів : матер. Міжнар. наук.-практ. конференції, 16 листопада 2011 р., м. Київ / Київська міська державна адміністрація, Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка, Платформа "Діалог Євразії" в Україні, Укр. Академія Акмеологічних Наук, Благодійний фонд сприяння розвитку освіти імені Бориса Грінченка. – К.: Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка, 2011. - 278 с.
43. Лютер, М. Великий Катехізис / М. Лютер / [В. Горпинчук (ред.), І. Ткач (пер.укр.мовою)]. — Горлиця : Українська Лютеранська Церква, 2002. — 152с.
44. Науковий часопис національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова: [зб. наук. праць]. серія 7. Релігієзнавство. Культурологія. Філософія / М-во освіти і науки, молоді та спорту України ; ред. В. П Андрущенко [и др.]. – К.: Вид-во НПУ Ім. М. П. Драгоманова, 2012. - 286[1] с.
45. Николин, А. Церковь и государство: история правовых отношений / А.Николин. – М.:Изд. Сретенского монастыря, 1997. – 430 с.
46. Огієнко, І. (Митрополит Іларіон) Українське монашество / І. Огієнко [Упоряд., авт. іст.- біогр. Нарису та коментарів М.С.Тимошик]. – К.: Наша культура і наука, 2002. – 396 с.
47. Огієнко І. (Митрополит Іларіон). Українська церква: нариси з історії української православної церкви / І.Огієнко – Вінніпег: Вид. Консисторії УГП церкви в Канаді,1882. – 366с.:іл.
48. Орфей. Языческие таинства. Мистерии восхождения. – М., 2001. – 421 с.
49. Остащук, І. Християнський сакральний символізм: релігієзнавчо-філософський дискурс [Текст] : монографія / І. Остащук. – К.: Автограф, 2011. - 207 с.
50. Петрушенко, В. Л. Філософія [Текст] : світова філософія, фундамент. проблеми філософії, релігієзнавство, етика та естетика, логіка : навчальний посібник : у 2 ч. / В. Л. Петрушенко. - Львів : Новий Світ-2000, 2012. - 647 с. - (Вища освіта в Україні).
51. Поснов, М.Э. История христианской церкви. / М.Э. Поснов – К.:Изд. Ассоциации «Путь к истине»,1991. – 614с
52. Религиоведение : энциклопедический словарь: [Более 1500 сл.] / [Аверченко И.В., Агаджанян А.С., Алексеев Л.А. и др.]; Под ред. А.П.Забияко и др. — М.: Акад. проект, 2006. — 1254, [1] с.: ил

53. Религія : енциклопедія / [сост. и общ. ред. А.А. Грицанов, Г.В. Синило] — Минск: Кн. дом, 2007. — 958, [1] с
54. Релігієзнавство : підручник для студ. вищих навч. закл. / [Дулуман Є. К., Закович М. М., Рибачук М. Ф., Філіпович Л. О., Яроцький П. Л]; М. М. Закович (ред.). — К. : Вища школа, 2000. — 349 с.
55. Рибачук, М. Ф. Національне відродження і релігія / М.Ф. Рибачук, А.І. Уткін, М.І. Кірюшко та ін.- К.: Асоціація “Україно”, 1995.-206 с.
56. Розанов, В.В. Релігія. Філософія. Культура / В.В. Розанов; [Сост. и вступ. статья А.Н. Николукина]. – М.: Республика, 1992. – 399 с.
57. Саган, О. Н. Вселенське православ'я: суть, історія, сучасний стан / О.Н.Саган. — К. : Світ знань, 2004. — 910 с. : іл.
58. Соціальна доктрина Церкви: Збірник статей. – Львів: Монастир Монахів Студійського Уставу, Видавничий дім «Свічадо», 1998.
59. Тайлор, Э. Б. Первобытная культура / Э.Тайлор. – М., 1989.
60. Теодор Студит. Поучення / Теодор Студит; [Г. Теодорович (пер.)]. — Л. : Монастир Монахів Студитського Уставу, 1999. — 226 с.
61. Токарев, С. А. Ранние формы религии / С.Токарев. – М., 1990. – 622с.
62. Фрезер, Д. Золотая ветвь: Исследование магии и религии : В 2 т. Т. 2: Гл. XL-LXIX / Д.Фрезер; Пер. с англ. М. Рыклина; Послесл. Малиновский Б. / Пер. с англ. И. Утехина. — М.: ТЕРРА—Книжный клуб, 2001. — 496 с. — (Боги и ученые).
63. Христианство: Энциклопедический словарь : в 3 т.:т. 1.- М.: Большая Российская энциклопедия, 1995.- 863 с.
64. Христианство: Энциклопедический словарь : в 3 т.:т. 2.- М.: Большая Российская энциклопедия, 1995.- 671 с.
65. Христианство: Энциклопедический словарь : в 3 т.:т. 3.- М.: Большая Российская энциклопедия, 1995.- 671 с.
66. Шуба, А.В. Релігія і національні відносини / А.В.Шуба.- К.: Вища шк., 1983.- 93 с.
67. Юдаїзм: дослідження історії та віровчення: матеріали Міжнар. молодіжної релігієзнавчої школи з юдаїки (6-18 липня 2010, Київ-Умань) / наук. ред.: А. -М. Басаурі Зюзіна, В. Чорноіваненко. – К.: [б. и.], 2011. - 253 с.
68. Яроцький, П.Л. Релігієзнавство : [Навч. посіб.] / П.Л.Яроцький.-К.: Кондор, 2004.- 308 с.